

14.1.2021

VN/872/2021

Ympäristöministeriön eriävä mielipide Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän raporttiin

Saimaannorppakanta on pitkäjänteisen yhteistyön ja monipuolisten suojelutoimenpiteiden ansiosta kasvanut nykytasolle 1980-luvun lopulta, jolloin norppia oli vain noin 200 yksilöä. Nykyisin saimaannorppia on yli 400 yksilöä, joista lisääntymiskykyisiä on noin 155–220. Kehitys on ollut myönteistä ja tavoitteiden mukaista, mutta kanta on edelleen pieni, erittäin uhanalainen ja altis erilaisten tekijöiden vaikutuksille.

Maa- ja metsätalousministeriön 17.10.2019 asettaman työryhmän tehtävänä oli arvioida saimaannorpan suojelemiseksi asetettujen kalastuksenrajoittamistoimenpiteiden riittävyttä ja vaikutuksia sekä laatia ehdotuksia kalastussäännösten kehittämiseksi. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli selvittää ja esittää myös muita toimenpiteitä, joilla saimaannorpan sivusaaliskuoilleisuutta kalanpyydyksiin voidaan vähentää.

Ilmastonmuutoksen etenemisen myötä saimaannorpan pesinnän onnistumisen kannalta epäedulliset vuodet ja olosuhteet yleistyvät, minkä vuoksi muista syistä aiheutuvan lisäkuolleisuuden vähentäminen on entistä tärkeämpää. Kalanpyydyskuolleisuus on saimaannorppakannan myönteistä kehitystä uhkaavista tekijöistä sellainen, johon voidaan nopeasti ja tehokkaasti vaikuttaa ja siten edesauttaa saimaannorpan pitkäaikaista säilymistä osana Saimaan luontoa.

Ympäristöministeriö korostaa, että kalastuksen ja saimaannorpan suojelun yhteensovittaminen on tärkeää. Kalastus on osa elämää ja elinkeino Saimaan alueella. Saimaannorpan elinalueilla kalastavien on voitava luottaa siihen, että asetettavat kalastusrajoitukset ovat perusteltuja ja niiden mukaisesti toimimalla saimaannorppien riski kuolla kalanpyydyksiin on pieni.

Laajapohjainen työryhmä toimi hyvässä yhteistyössä, ja pääosin raportti on yksimielinen. Ympäristöministeriö pitää kuitenkin tarpeellisena esittää raporttiin kantansa koskien verkkokalastuskiellon ajallista kattavuutta ja muikkuverkkojen käyttöä verkkokalastuskiellon aikana.

Verkkokalastuskiellon kesto

Työryhmän raporttiin ei sisälly esitystä verkkokalastuskiellon vuotuisesta ajanjaksosta. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä verkkokalastuskiellon vaikuttavuuden parantamista nykyiseen verrattuna sisällyttämällä heinäkuu ajanjakson piiriin. Tällöin verkkokalastuskielto olisi voimassa saimaannorpan tärkeillä elinalueilla 15.4. – 31.7.

Raportissa on esitetty vuosittain ja kuukausittain eritellyt luvut havaitusta sivusaaliskuoilleisuudesta. Vuosina 2011–2020 verkkoihin on havaittu kuolleen 53 saimaannorppaa, joista 21 heinäkuussa. Heinäkuulle ajoittuva sivusaaliskuoilleisuus on siten merkittävää ja sen vähentäminen edellyttää toimenpiteitä. Elokuuhun mennessä samana vuonna syntyneet kuutit ovat ehtineet kasvaa, jolloin niiden riski jäädä verkkoihin on pienentynyt. Sivusaaliskuoilleisuus ei siten siirtyisi sellaisenaan heinäkuulta elokuulle, vaan odotettavissa olisi todellinen vähennys sivusaaliskuoilleisuudessa.

Muikkuverkot

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että solmuväliltään alle 22 mm muikkuverkot sisällytetään verkkokalastuskiellon piiriin uudelleen, kunnes yllättäen lisääntyneen sivusaaliskuoilleisuuden syyt on selvitetty ja

mahdolliset ongelmat, esimerkiksi pyyntitapoihin tai verkkomateriaaleihin liittyvät, on ratkaistu. Työryhmän raportissa todetaan, ettei asiasta ollut työryhmässä yksimielisyyttä, mutta siitä huolimatta esitetään muikkuverkkojen vapautuksen jatkamista jättäen viiden viime vuoden aikana kertyneet kokemukset valtaosin huomioimatta.

Muikkuverkot vapautettiin verkkokalastuskiellosta keväällä 2016, koska muikkuverkkojen aiheuttama havaittu kuolleisuus oli ollut siihen saakka harvinaista. Vuosina 2016–2020 on muikkuverkkoihin kuitenkin todettu kuolleen peräti viisi yksilöä ja lisäksi yksi yksilö niin sanottuun sokkeliverkkoon, jossa on muikkuverkon lisäksi harva alaosa. Muikkuverkkokuolemien merkittävän kasvun syyt eivät ole kaikilta osin tiedossa, mutta tapahtumat osoittavat niiden olevan varsinkin kuuteille aiemmin uskottua vaarallisempia. Kun muikkuverkkojen käyttö vuonna 2016 päätettiin sallia, sitouduttiin samalla siihen, että mikäli seurannassa havaitaan muikkuverkkojen aiheuttamaa kuolleisuutta, tarkistetaan kalastuskieltoa (Maa- ja metsätalousministeriön työryhmämuistio 2015:4).

Ympäristöneuvos

Esko Hyvärinen